Zbirka odločb sodne prakse

SKLEP SODIŠČA (deseti senat)

z dne 2. junija 2016*

„Predhodno odločanje — Svoboda ustanavljanja — Temeljne pravice — Spoštovanje lastninske pravice — Posebna ureditev dedovanja v zvezi s kmetijskimi gospodarstvi — Listina Evropske unije o temeljnih pravicah — Področje uporabe — Izvajanje prava Unije — Neobstoj — Dejansko stanje v postopku v glavni stvari, ki je nastalo pred pristopom zadevne države članice k Evropski uniji — Očitna nepristojnost Sodišča“

V zadevi C-50/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sąd Rejonowy w Koninie (okrajno sodišče v Koninu, Poljska) z odločbo z dne 12. januarja 2016, ki je prispela na Sodišče 28. januarja 2016, v postopku, ki ga je sprožila

Halina Grodecka,

ob udeležbi

Józefa Konieczke in drugih,

SODIŠČE (deseti senat),

v sestavi F. Biltgen, predsednik senata, A. Borg Barthet, sodnik, in M. Berger (poročevalka), sodnica,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi odločeno z obrazloženim sklepom na podlagi člena 53(2) Poslovnika Sodišča,

sprejema naslednji

Sklep

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 2 in 8 PDEU, člena 1 Dodatnega protokola št. 1 k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisani v Rimu 4. novembra 1950 (v nadaljevanju: Protokol št. 1 oziroma EKČP), člena 14 EKČP ter člena 17(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru postopka, ki ga je začela Halina Grodecka in se nanaša na zahtevek za izdajo potrdila o dedovanju po smrti Kazimierza Konieczke 10. oktobra 2000.

* Jezik postopka: poljščina.

Pravni okvir

3 Člen 1058 in naslednji Kodeks cywilny (civilni zakonik) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari, so določali posebno ureditev za zakonito dedovanje kmetijskih gospodarstev, ki imajo kmetijska zemljišča s površino, večjo od 1 ha. Tako je člen 1059 civilnega zakonika v bistvu določal, da lahko kmetijsko gospodarstvo zakonito dedujejo samo dediči, ki na dan uvedbe dedovanja delajo v sektorju kmetijske proizvodnje ali so med drugim strokovno usposobljeni za opravljanje dejavnosti kmetijske proizvodnje, pri čemer so bili izključeni dediči, ki niso izpolnjevali teh pogojev. Člen 1064 tega zakonika je določal, da se opredelitev zlasti poklicne usposobljenosti, ki se šteje za primerno za opravljanje kmetijske dejavnosti in omogoča dedovanje kmetijskega gospodarstva, določi z uredbo sveta ministrov.

4 Na podlagi člena 1063 civilnega zakonika se je kmetijsko gospodarstvo preneslo na dediče po splošnih načelih le, če niti zapustnikov zakonec niti noben izmed sorodnikov, zakonito poklicanih k dedovanju, ni izpolnjeval pogojev, določenih za dedovanje takega gospodarstva.

5 Nazadnje, člen 925 civilnega zakonika določa, da se zapuščina prenese na dediča na dan zapustnikove smrti.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

6 Spor, ki poteka pred Sąd Rejonowy w Koninie (okrajno sodišče v Koninu, Poljska), se nanaša na zahtevek za izdajo potrdila o dedovanju, ki ga je vložila H. Grodecka po smrti K. Konieczke 10. oktobra 2000. Zadevna zapuščina vključuje med drugim kmetijsko gospodarstvo, večje od 1 ha.

7 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je postopek za izdajo potrdila o dedovanju na podlagi določb, ki se uporabljajo za dejansko stanje v postopku v glavni stvari, namenjen med drugim določitvi tega, ali ima zapuščina ali njen del status kmetijskega gospodarstva, in določitvi dediča oziroma dedičev. Zahteva, v skladu s katero je treba določiti ta status, naj bi zadevala samo dedovanja, ki so bila – tako kot v obravnavanem primeru – uvedena pred 14. februarjem 2001, ko je bila objavljena sodba Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče, Poljska) z dne 31. januarja 2001, s katero so bile določbe zadevne posebne ureditve razglašene za protiustavne in nato razveljavljene.

8 Predložitveno sodišče dvomi o združljivosti navedenih določb s Protokolom št. 1 in členom 17(1) Listine. S temi določbami naj bi se namreč dedičem odrekala zapuščina, ki jim pripada, ker določajo materialne omejitve za podlage za dedovanje kmetijskih gospodarstev. Tako naj bi poljska država dediča, ki nima potrebnih kvalifikacij, da bi lahko dedoval kmetijsko gospodarstvo, *de facto* razlastila tega dela zapustnikovega premoženja.

9 Poleg tega bi bile lahko določbe, obravnavane v postopku v glavni stvari, po mnenju predložitvenega sodišča v nasprotju s členom 14 EKČP in členom 8 PDEU, ker se postavlja vprašanje, ali je vzpostavitev razlikovanja med dediči, ki so poklicani k dedovanju na podlagi materialnih meril, določenih z zadevno nacionalno zakonodajo, utemeljena.

10 V teh okoliščinah je Sąd Rejonowy w Koninie (okrajno sodišče v Koninu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člena 2 in 8 PDEU, člen 1 Protokola št. 1, člen 14 EKČP ter člen 17(1) Listine, ki določajo načela primarnosti prava, enakosti, prepovedi diskriminacije in varstva lastnine, razlagati tako, da nasprotujejo nacionalnim določbam, s katerimi se omejuje dedovanje kmetijskih gospodarstev, kadar dedič s poljskim ali tujim državljanstvom ne izpolnjuje nekaterih materialnih meril, ki so določena z zakonom in natančneje določena v izvedbenem aktu?“

Pristojnost Sodišča

11 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali pravo Unije nasprotuje nacionalnim določbam, s katerimi se omejuje dedovanje kmetijskega gospodarstva, kadar dedič ne izpolnjuje nekaterih materialnih meril, ki se nanašajo na njegovo sposobnost upravljati tako gospodarstvo.

12 Na podlagi člena 53(2) Poslovnika Sodišča lahko Sodišče, če očitno ni pristojno za odločanje o zadevi, po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odloči z obrazloženim sklepom, ne da bi nadaljevalo postopek.

13 To določbo je treba uporabiti v obravnavani zadevi.

14 Namreč, prvič, spomniti je treba, da je Sodišče pristojno za razlago prava Unije, kar zadeva njegovo uporabo v novi državi članici, le od dneva pristopa te k Evropski uniji (glej v tem smislu sodbi z dne 15. junija 1999, Andersson in Wåkerås-Andersson, C-321/97, EU:C:1999:307, točka 31, in z dne 10. januarja 2006, Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, točka 36, ter sklep z dne 5. novembra 2014, VG Vodoopskrba, C-254/14, neobjavljen, EU:C:2014:2354, točka 10).

15 Iz predložitvene odločbe pa je razvidno, da je dejansko stanje v postopku v glavni stvari nastalo pred dnevom pristopa Republike Poljske k Evropski uniji, to je pred 1. majem 2004. Pokojni, katerega zapuščina je predmet spora o glavni stvari, je namreč umrl 10. oktobra 2000. Na podlagi člena 925 civilnega zakonika je prenos zapuščinske mase na dediča začel učinkovati na zadnjenavedeni datum.

16 Drugič, kar natančneje zadeva predlagano razlago členov 2 in 8 PDEU ter člena 17 Listine, iz člena 51(1) Listine izhaja, da se njene določbe uporabljajo za države članice samo, ko te izvajajo pravo Unije. V členu 6(1) PEU in tudi členu 51(2) Listine je natančneje navedeno, da se z določbami Listine nikakor ne širijo pristojnosti Unije, opredeljene v Pogodbah.

17 Postopek v glavni stvari pa se nanaša na zahtevek za izdajo potrdila o dedovanju na podlagi materialnih in procesnih določb poljskega prava, pri čemer noben element v predložitveni odločbi ne omogoča sklepanja, da se s temi določbami izvaja pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine ali da se navezujejo na „dejavnost“ Unije v smislu člena 8 PDEU.

18 Zato Sodišče ni pristojno za odgovor na postavljeno vprašanje v delu, v katerem se to nanaša na razlago členov 2 in 8 PDEU ter člena 17 Listine (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2010, Omalet, C-245/09, EU:C:2010:808, točka 18, in sklep z dne 30. maja 2013, Fierro in Marmorale, C-106/13, neobjavljen, EU:C:2013:357, točke od 11 do 14 in navedena sodna praksa).

19 Nazadnje, kar zadeva predlagano razlago člena 1 Protokola št. 1 in člena 14 EKČP, se ti določbi sicer res delno ujemata s členom 17 Listine, ki določa varstvo lastninske pravice, in z njenim členom 21, ki zadeva prepoved diskriminacije. Toda kot je bilo ugotovljeno že v točki 17 tega sklepa, predložitvena odločba ne vsebuje nobenega konkretnega elementa, na podlagi katerega bi bilo mogoče ugotoviti, da se predmet spora o glavni stvari navezuje na pravo Unije. V teh okoliščinah Sodišče ni pristojno za odgovor na predlog za sprejetje predhodne odločbe (glej v tem smislu sklep z dne 1. marca 2011, Chartry, C-457/09, EU:C:2011:101, točki 25 in 26 ter navedena sodna praksa).

20 Glede na vse navedeno je treba na podlagi člena 53(2) Poslovnika Sodišča ugotoviti, da to očitno ni pristojno za odgovor na vprašanje, ki ga je postavilo Sąd Rejonowy w Koninie (okrajno sodišče v Koninu).

Stroški

21 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deseti senat) sklenilo:

Sodišče Evropske unije očitno ni pristojno za odgovor na vprašanje, ki ga je postavilo Sąd Rejonowy w Koninie (okrajno sodišče v Koninu, Poljska).

Podpisi